

שרה שואלת את נדב שאלות משפטיות (20.1.25):

1. עו"ד חיים שלום, אני חושדת שעורך הדין שלי רשן והוא הגיש לבית המשפט בקשה למתן פסק דין חלקי על סכום שלא שנוי במחלוקת בין הצדדים. הרי, גם כב' שופט בית המשפט העליון חאלד כבוב, כתב לאחרונה (20.1.25), כך (כל ההדגשות בקו אינם במקור):

"מכיוון שמדובר בכללים ידועים אעמוד על הדברים בתמצית, כסדרם.

3. כאמור, המבחן הבסיסי להבחנה מושא ענייננו הוא האם הקביעה השיפוטית סיימה את בירור המחלוקת בין הצדדים באופן כולל (עניין מימון; כן ראו, בשינויים הנדרשים: רע"א 4569/91 סבג נ' כונס הנכסים הרשמי, פ"ד מו(3) 811, 813 (1992)). עם הזמן נקבע מבחן עזר, מהותי באופיו, להבחנה זו – הוא מבחן הסעד. בהתאם למבחן זה, שאלת סופיות הדיון נבחנת בראי השאלה האם, חרף כותרת המסמך ואף סגירת ההליך השיפוטי, הקביעה השיפוטית סיימה את בירור המחלוקת בין הצדדים גופה. דהיינו, במובן של הכרעה, לחיוב או לשלילה, בסעד הסופי שהתבקש על ידי אחד מן הצדדים"

לאור זאת, רציתי לדעת האם אני יכולה לתבוע את עורך הדין שלי בשל היותו רשן (הבקשה הוגשה בשנת 2017).

נדב משיב:

שרה יקרה, יכול להיות שעורך הדין שלך טעה, שכן אולי אין הכרעה ברורה בנושא, אולם בשל כך צריך לערוך דיון. הבקשה שהגיש עורך הדין שלך ממש לא נעדרת תשתית משפטית, שכן ההוראה היחידה שהייתה רלוונטיות לענייך, הינה תקנה 191 לתקסד"א בלשונה, כך:

"בית המשפט רשאי, בכל שלב משלבי הדיון, להוציא פסק דין באחת התביעות שבתובענה או בחלק מתביעה, וליתן את הסעד הנתבע, כולו או מקצתו, לאותה תביעה או לחלקה, או לסרב לתיתו, כל אימת שנראה לבית המשפט שאין בהמשך הדיון כדי לשנות את הממצאים לגבי העובדות המהותיות או לגבי השאלות העומדות להכרעה לענין התביעה או הסעד כאמור."

זאת אומרת, מלשון התקנה ניתן היה לתת פסק דין גם על חלק מתביעה וגם על מקצת הסעד, ובלבד שהסתיימו המחלוקות לגבי אותו הסכום הנתבע. בפועל, המבחן הקובע האם ניתן לומר שההכרעה המבקשת תביא לסיום המחלוקות ביחס לאותו סכום שלגבי התבקשה ההחלטה, או שמא מדובר רק ב"אבן דרך" לסעד המבוקש (למשל כאשר נדרשת הכרעה שיפוטית נוספת). בתי המשפט לרבות בתי הדין נתנו פסקי דין חלקיים על סכום שאינו שנוי במחלוקת, שכן לגבי אותו "מקצת הסעד" ל"חלק מהתביעה", הסתיימו המחלוקות, אין להשהות את הסעד לו זכאי התובע, ואין מדובר באבן דרך בדרך לסכום אחר, אלא בהיעדר מחלוקת ביחס לסכום המבוקש. אין גם משמעות הדבר הצפת ערכאת הערעור, שכן פסק דין שכזה ניתן רק במקרה בו בית המשפט משתכנע שאין כל ראשית מחלוקת לגבי תשלום הסכום החלקי (קיימת הודאה).

לסיכום, בכל הכבוד, הציטוט של כב' הש' שהובא לעיל, אינו מדויק.

2. עו"ד חיים שלום, אני חושדת שעורך הדין שלי רשן (וחסר תום לב) והוא הגיש לבית המשפט בקשה לאשור תובענה ייצוגית כנגד מספר נתבעות קשורות, כאשר יש לתובע יחסים משפטיים ישירים רק עם אחת הנתבעות (מדובר במקרה חריג ומיוחד בו אין כל מחלוקת שהשאלות

בתובענה הייצוגית "משותפות" לכלל הנתבעות). הרי, גם כב' שופט בית המשפט העליון חאלד כבוב, כתב לאחרונה (2.1.25), כך:

"224. תובע מייצג נדרש, ככלל, להיות מי שהוא בעל עילת תביעה אישית אל מול

הנתבע."

נדב משיב:

שרה יקרה, יכול להיות שעורך הדין שלך טעה, שכן אולי אין הכרעה ברורה בנושא, אולם בשל כך צריך לערוך דיון. מדובר בשאלה סבוכה שנדונה בהרחבה על ידי שופטים מעולים ברחבי העולם (בנסיבות בהן הוראות החוק והתקנות דומות בעיקרן), והסיבה שהיא עדיין לא הוכרעה בישראל, הינה מפני שרק במקרים חריגים מאוד יתקיים התנאי לפיו אין כל צורך בהוכחה למול שאר הנתבעות בתובענה (קרי שהשאלות משותפות). ההצעה לנסח את הסעיף בדרך שלעיל גם נדונה בצורה מסוימת במסגרת הצעת חוק תובענות ייצוגיות, אולם בסופו של דבר התנאי שנקבע בחוק, הינו רק, כי על התובע המייצג להיות:

"אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם - בשם אותה קבוצה;"

זאת אומרת, החוק בסוף ממש לא קבע כי יש צורך בעילה אישית למול כל הנתבעות בתביעה, מה גם שבהקשר של "תביעה נגזרת" לגביה החוק דווקא כן קבע בפירוש כי התובע נדרש להיות "בעל מניה", היו שופטים מסוימים שדווקא בקשו להגמיש זאת בנסיבות ייחודיות, באמצעות פרשנית "תכליתית".

לכן, כל עוד אין הלכה מנומקת - הכל לפי המקרה ונסיבותיו.

לסיכום, בכל הכבוד, הציטוט של כב' הש' שהובא לעיל, אינו מדויק.